

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Agata
Nazwisko: Basista
Nazwisko rodowe: Karapińska
Miejsce urodzenia: Dorignies (Dorai)
Data urodzenia: 02-10-1927
Kraj urodzenia: Francja
Imię ojca: Michał
Imię matki: Maria
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Materiały Dep. Śledczego MBP w Warszawie z okresu 03.01.1949 - 31.08.1953 dotyczące sprawy prowadzonej przeciwko oskarżonym o współpracę w latach 1948-1949 z wywiadem francuskim na terenie Gdańska oraz dokonania aktu sabotażu 17.07.1949 w postaci podpalenia hali produkcyjnej nr 20 w Zakładach Mechanicznych im. Karola Świerczewskiego w Elblągu (późniejszy „Zamech”).</p> <p>Agata Basista, repatriantka z Francji, przechodzi w „Raporcie specjalnym” do Dyrektora Dep. Śledczego MBP w Warszawie z 15.04.1952 jako jedna z osób wchodzących w skład „grupy szpiegowsko-dywerysyjnej” działającej na terenie Elbląga. Miała dostarczać innej osobie informacje na temat lotniska wojskowego w Elblągu przydatne do „rozpracowania” tego obiektu. Informacje te miała otrzymywać od znajomych żołnierzy z jednostki.</p> <p>Aresztowana 24.08.1950. Wielokrotnie przesłuchiwana w charakterze podejrzanej od 26.08.1950. Podczas przesłuchań zaprzeczała, aby prowadziła z żołnierzami rozmowy na temat lotniska w celu wyciągnięcia informacji tajnych i strategicznych do działalności szpiegowskiej.</p> <p>Twierdziła, że nigdy nie współpracowała z wywiadem francuskim, nikt nie próbował jej zwerbować i nie przekazywała nikomu żadnych informacji.</p>	<p>IPN BU 0259/597 t. 3, 5, 11, 12, 13, 16, 20 (3999/III).</p>	
<p>Agata Basista była objęta śledztwem prowadzonym przez Wydz. Śledczy WUBP w Gdańsku jako podejrzana o utrzymywanie w latach 1949-1950 kontaktów z członkami francuskiej siatki szpiegowskiej na terenie Elbląga i Gdańska.</p> <p>Materiały złożono do archiwum pod sygn. K-3674.</p>	<p>Akta o sygn. K-3674 zniszczono za protokołem brakowania akt nr 1/88. Wpis na podstawie zapisów kartotecznych.</p>	

Akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku z okresu 18.05.1952 - 31.08.1953 w sprawie karnej prowadzonej przeciwko Agacie Basiście oskarżonej o to, że od jesieni 1948 do sierpnia 1950 na terenie Elbląga i Gdańska współpracowała z wywiadem francuskim. Ww. została tymczasowo aresztowana 24.08.1950 na mocy postanowienia Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku. Tego samego dnia postanowiono o wszczęciu śledztwa przeciwko niej, które prowadził Wydz. Śledczy WUBP w Gdańsku. Aktem sporządzonym 18.05.1952 przez oficera śledczego WUBP w Gdańsku Agata Basista została oskarżona o to, że: „w okresie od jesieni 1948 do sierpnia 1950, tj. do chwili aresztowania, w Elblągu, a następnie w Gdańsku działając na szkodę Państwa Polskiego gromadziła i przekazywała wywiadowi francuskiemu wiadomości stanowiące tajemnicę wojskową w ten sposób, że w ww. okresie i miejscu udzieliła rezydentowi wywiadu francuskiemu (...) danych dotyczący ilości i typów samolotów i ich uzbrojenia, metodach szkolenia spadochroniarzy, stanu ilościowego oficerów i żołnierzy Jednostki Lotniczej w Elblągu”. Akt oskarżenia został zatwierdzony 17.06.1952 postanowieniem (Pr.II 58/52) Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku. Wyrokiem WSR w Gdańsku (Sr. 180/52) z 17.09.1952 Agata Basista została uznana winną zarzucanych jej czynów. Skazano ją na karę 6 lat więzienia z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres dwóch lat. 13.10.1952 Najwyższy Sąd Wojskowy (S. 1907/52) postanowił uchylić ww. wyrok i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania w innym składzie sędziowskim. Postanowieniem Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku (Sr. 223/52) z 03.11.1952 postępowanie karne w sprawie Agaty Basisty zostało zawieszone, a areszt tymczasowy został utrzymany w mocy. Postępowanie podjęto 20.08.1953. Wyrokiem WSR w Gdańsku (Sr. 221/53) z 31.08.1953 Agata Basista została uniewinniona – sąd uznał, że przewód sądowy nie dostarczył dowodów na popełnienie przestępstwa przez Agatę Basistę. Utrzymywała przez cały czas, że była niewinna. Zeznania świadków nie wskazywały jednoznacznie na to, aby współpracowała ona z obcym wywiadem. Jedyne świadek, który obciążył Agatę Basistę odwołał swoje poprzednie zeznania.

IPN Gd 284/491.

Akta nadzoru Prokuratury Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (Pr. II 58/52) z okresu 03.06.1952 - 07.06.1952 w sprawie karnej prowadzonej przeciwko Agacie Basiście oskarżonej o to, że od jesieni 1948 do sierpnia 1950 w Elblągu i w Gdańsku zbierała i przekazywała na rzecz wywiadu francuskiego wiadomości stanowiące tajemnicę wojskową dotyczące wojskowej jednostki lotniczej w Elblągu. W materiałach znajduje się odpis aktu oskarżenia, zawiadomienie o przyjęciu więźnia, korespondencja i inne dokumenty dotyczące nadzoru nad sprawą oraz odpis wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku (Sr. 180/52) z 17.09.1952, postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie (S. 1907/52) z 13.10.1952, postanowienia Wojskowego Sądu Rejonowego (Sr. 221/53) z 20.08.1953, wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku (Sr. 221/53) z 31.08.1953.

IPN Gd 538/448 t. 1-2.

Akta sądowe z okresu 27.01.1957 - 23.07.1957 w sprawie o odszkodowanie za niesłuszne skazanie Agaty Basisty, skazanej 17.09.1952 przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku (Sr. 180/52) na karę 6 lat pozbawienia wolności oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 2 lata za to, że w latach 1948-1949 współpracowała z agentem wywiadu francuskiego. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku (Sr. 221/53) z 31.08.1953 została uniewinniona. Postanowieniem Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy (Ż-14/57) z 06.06.1957 zostało przyznane odszkodowanie dla Agaty Basisty w za niesłuszne pozbawienie wolności. Postanowieniem Najwyższego Sądu Wojskowego w Warszawie (Sn.Odw. Żo 30/57) z 23.07.1957 żądanie przyznania wyższego odszkodowania zostało oddalone wobec przedawnienia prawa dochodzenia roszczenia.

IPN By 190/1833.

Akta Międzyresortowej Komisji do spraw Pomocy Osobom Rehabilitowanym w sprawie przyznania zasiłku dla Agaty Basisty, przebywającej od 24.08.1950 do 31.08.1953 w areszcie tymczasowym, uniewinnionej z zarzutu oskarżenia na mocy wyroku WSR w Gdańsku z 31.08.1953. Materiały zebrane w teczce (pismo Dyrektora Dep. Nadzoru Sądowego Ministerstwa Sprawiedliwości z 19.07.1956 do Międzyresortowej Komisji do Spraw Pomocy Osobom Rehabilitowanym i pismo Agaty Basisty) świadczą o pozytywnym rozpatrzeniu sprawy i przyznaniu zasiłku.

IPN BU 660/392 (707/11/20).

Akta postępowania w sprawie o odszkodowanie z tytułu niesłusznego skazania Agaty Basisty, skazanej 17.09.1952 przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku (Sr. 180/52) na karę 6 lat pozbawienia wolności oraz utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na 2 lata za to, że w latach 1948-1949 współpracowała w Gdańsku z agentem wywiadu francuskiego. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku (Sr. 221/53) z 31.08.1953 została uniewinniona. Postępowanie było prowadzone przez Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy i Sąd Najwyższy w Warszawie od 14.02.1994 do 28.06.1994. W swoim wniosku o odszkodowanie Agata Basista opisała sposób jej traktowania w czasie śledztwa: była poddawana całodobowym lub nocnym przesłuchaniom, w czasie których była bita, kazano jej także stać na baczność „w różnych wymyślnych pozycjach aż do utraty przytomności”. Gdy przesłuchania nie były zadowalające dla śledczych, wsadzano ją do karceru na 72 godziny lub dłużej, często nago w zalanej wodą suterenie z jedną betonową ławką lub w ciasnej ciemnicy bez okien, żadnego źródła światła, bez pryczy, mebli i sanitariatów. Z powodu odmowy podpisania aktu oskarżenia przebywała 11 miesięcy w tzw. „pojedynce” - sama w celi bez żadnych zajęć, książek, spacerów, całkowicie odizolowana. Przez 3 lata i 2 miesiące, czyli przez cały pobyt w więzieniu, była pozbawiona spacerów i nie przebywała na świeżym powietrzu. Karmiono ją wyłącznie wiktem więziennym - wodnistą zupę i porcją razowego chleba z kawą zbożową. Była także pozbawiona należytej opieki lekarskiej jak również prawa do korespondencji, paczek i pieniędzy. Jej matka, pozostająca na wolności, otrzymała wiadomość o śmierci lub zaginięciu córki. Nie udzielono jej informacji o miejscu pobytu córki, przez 2 lata celowo podsycając niepokój o jej los. Codziennie była także poddawana inwigilacji, szantażom i poniżaniu, także w miejscu pracy, w którym została przeniesiona na niższe stanowisko z obniżeniem pensji. Po wyjściu z więzienia Agacie Basiście zablokowano podjęcie zgodnej z jej wykształceniem (ukończona szkoła średnia ekonomiczna w Paryżu), zdegradowano ją do poziomu podstawowego. Uniemożliwiono jej podjęcie nauki w szkole zawodowej na pielęgniarkę.

IPN By 311/472, IPN BU 1209/2191.